

УДК 351.77(477):005.591.6

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.2.6>

Савостенко Тетяна Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління і
місцевого самоврядування

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-4115-3340

Шевченко Лілія Гранітівна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління і
місцевого самоврядування

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-4853-8593

Соломаха Олена Анатоліївна,

Головний лікар Центральної міської лікарні
м. Марганець

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ОБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ: СТАН І ПРОБЛЕМИ

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE HEALTHCARE SYSTEM AS AN OBJECT OF STATE REGULATION: STATE AND PROBLEMS

Встановлено, що державне регулювання відіграє важливу роль у інноваційному розвитку системи охорони здоров'я: забезпечує підтримку інноваційного розвитку, контролює процес надання якісних медичних послуг з метою збереження та зміцнення здоров'я громадян, продовження тривалості життя населення України.

Проаналізовано показники, що характеризують інноваційний розвиток системи охорони здоров'я в Україні, та зроблено висновок про їх суттєве погіршення протягом останніх десяти років.

Виявлено основні причини, що стримують інноваційний розвиток системи охорони здоров'я в Україні: відсутність згоди й координації дій між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, науковими й виробничими організаціями, іншими суб'єктами господарювання галузі охорони здоров'я щодо вирішення завдань розвитку інноваційної діяльності; недосконалість нормативно-правового забезпечення державної інноваційної політики у сфері охорони здоров'я; недостатнє використання інструментів державно-приватного партнерства у цій сфері; відсутність або обмежена ефективність інноваційної інфраструктури, яка має сприяти розвитку інноваційного підприємництва у сфері охорони здоров'я; недосконалість механізмів економічного стимулювання підприємств до наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я, а також інноваційно-технологічної модернізації виробництва; низький платоспроможний попит внутрішнього ринку на здобутки вітчизняної медичної та фармацевтичної науки й втрата нею впливу на інноваційно-технологічний розвиток вітчизняного фармацевтичного виробництва і системи охорони здоров'я країни в цілому; систематичне невиконання державою фінансових умов реалізації державних цільових і місцевих програм, що враховують завдання інноваційного розвитку охорони здоров'я, та фундаментальних наукових досліджень у цій сфері; недостатнє використання науковцями та малим і середнім бізнесом можливостей щодо участі у міжнародних інноваційних програмах і проектах.

Ключові слова: державне регулювання інноваційного розвитку системи охорони здоров'я, державно-приватне партнерство, інновації у сфері охорони здоров'я, інноваційний розвиток системи охорони здоров'я, система охорони здоров'я.

It is established that state regulation plays an important role in the innovative development of the health care system: provides support for innovative development, controls the process of providing quality medical services to preserve and strengthen the health of citizens, prolong life expectancy of Ukraine.

The indicators characterizing the innovative development of the healthcare system in Ukraine are analyzed and it is concluded that they have significantly deteriorated over the last ten years.

The main reasons hindering the innovative development of the health care system in Ukraine are identified: lack of agreement and coordination between central and local executive bodies, local governments, research and production organizations, other health care entities to address tasks of innovation development; imperfection of regulatory and legal support of the state innovation policy in the field of health care; imperfection of mechanisms of economic stimulation of the enterprises to scientific researches and scientific and technical (experimental) developments and innovative activity in the field of public health services, and also innovative and technological modernization of manufacture; low effective demand of the domestic market for the achievements of domestic medical and pharmaceutical science and its loss of influence on the innovative and technological development of domestic pharmaceutical production and the health care system as a whole; systematic non-compliance by the state with the financial conditions for the implementation of state targeted and local programs that take into account the objectives of innovative development of health care, and basic research in this area; insufficient use of opportunities for scientists and small and medium-sized businesses to participate in international innovation programs and projects.

Key words: state regulation of innovative development of the health care system, public-private partnership, innovations in the field of health care, innovative development of the health care system, health care system.

Підґрунтям підвищення медичної, соціальної та економічної ефективності функціонування системи охорони здоров'я в Україні є раціональне впровадження інноваційних технологій лікування, діагностики, профілактики та реабілітації захворювань, вдосконалення менеджменту та професійної підготовки медичних кадрів закладів охорони здоров'я. Інноваційні підходи відіграють вирішальну роль у поступальному розвитку будь-якої сфери суспільного життя, у тому числі сектору охорони здоров'я. В сучасних умовах функціонування економіки України інноваційний розвиток системи охорони здоров'я відкриває нові напрями підсилення рівня охорони й оздоровлення населення. Фундаментом такого розвитку є інновації у досліджуваному сегменті, без яких неможливе підвищення продуктивності медичних послуг, економічних показників діяльності суб'єктів господарювання галузі охорони здоров'я.

Дослідженню питань створення та впровадження інновацій у сфері охорони здоров'я присвячено праці таких дослідників, як Гук А., Клунок Н.С., Співак М.В., Пашков В.М., Петрух О.А., Шевчук В.В. та ін.

Проте аналізу стану інноваційного розвитку системи охорони здоров'я та державного регулювання у цій сфері приділено недостатню увагу, що обумовлює актуальність дослідження і вибір теми статті.

Метою статті є аналіз стану інноваційного розвитку системи охорони здоров'я та виявлення існуючих проблем державного регулювання у цій сфері.

Викладення основного матеріалу. Питання охорони здоров'я мають суттєвий вплив на досягнення встановлених орієнтирів розвитку національної економіки. Параметри економічної системи країни, сталість її зростання залежать від якості формування людського капіталу, насамперед від рівня та стану здоров'я громадян. Здоров'я населення в контексті науково-управлінського підходу треба розглядати як індикатор суспільних, економічних та соціальних змін, оскільки із

соціоекономічної позиції, здоров'я населення – це ключовий чинник формування та розвитку людського капіталу країни, а національна система охорони здоров'я є найважливішою ланкою суспільного виробництва, національної економіки та національної безпеки країни.

Відповідно до законодавства, інноваційна діяльність в Україні здійснюється за такими напрямками:

- проведення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності, науково-технічної продукції;
- розробка, освоєння, випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології [2, ст. 327, ч. 2].

У переліку форм інвестування інноваційної діяльності, передбачених Господарським кодексом України, привертає увагу так зване соціальне інвестування (ч. 2 ст. 326) об'єктів соціальної сфери та інших невиробничих сфер [2]. До нього необхідно віднести й організаційну сферу інноваційної діяльності галузі охорони здоров'я, яка не знайшла втілення серед напрямів інноваційної діяльності, передбачених ч. 2 статті 327 Господарського кодексу України [2].

Враховуючи наведене, інноваційну діяльність у галузі охорони здоров'я умовно можна розмежувати на діяльність:

- по-перше, пов'язану з організаційною сферою, а саме: синтезування нових ідей, розроблення нових теорій і моделей, включаючи проекти, концепції та програми, зосереджені на науково-дослідній діяльності, розробленні програмних засобів опрацювання інформації, удосконаленні існуючих методів діагностики і лікування,

та у фармацевтичному секторі – на модернізації технологічних процесів, освоєнні нового обладнання, впровадженні нових технологій, а також організаційних проектів, спрямованих на реформування системи управління охороною здоров'я шляхом створення нових моделей функціонування галузі та відповідної підготовки і перепідготовки кадрів;

– по-друге, пов'язану із науково-виробничою сферою, спрямовану на створення таких об'єктів інтелектуальної власності, як оригінальні лікарські засоби та нове медичне обладнання шляхом створення їх на інноваційні об'єкти [8, с. 121, 123].

Отже, інновації в охороні здоров'я – це результат інноваційної діяльності, що реалізується у вигляді забезпечення модернізації матеріально-технічної бази, впровадження прогресивних засобів і методів лікування, медичних технологій, виробів медичного призначення та лікарських засобів, удосконалення існуючих методів діагностики та лікування (медичні інновації), розроблення програмних засобів опрацювання інформації, створення нових моделей функціонування галузі охорони здоров'я та розвитку персоналу, що має вплив на поліпшення здоров'я населення й економічних показників діяльності суб'єктів господарювання галузі охорони здоров'я [9, с. 108].

Конкурентоспроможність національної економічної системи значною мірою визначається спрямованістю, масштабністю та інтенсивністю інноваційної діяльності в охороні здоров'я.

Відповідно до індексу інноваційного розвитку, представленого агентством Bloomberg у 2020 р., Україна втратила три позиції порівняно з минулим роком і посіла 56 місце серед 60 досліджуваних держав. При цьому наша держава виявилася найгіршою за продуктивністю праці (57 місце), що свідчить про низький рівень застосовуваних технологій та виробництва товарів з низькою доданою вартістю, потрапила до трійки аутсайдерів за технологічними можливостями (57 місце) та посідає 57 місце за рівнем витрат на дослідження та розробки у валовому внутрішньому продукті. Водночас вона зберігає високе 35 місце за проникненням високих технологій (частка інноваційних компаній у загальній кількості підприємств) та 36 місце за патентною активністю [15], тобто має потенціал до розвитку.

Трансформаційний процес в Україні, що триває останні 30 років, не лише збільшив відставання нашої держави від країн – інноваційних лідерів світового ринку, а й спричинив спад за основними показниками інноваційного розвитку системи охорони здоров'я. Так, згідно з даними

обстеження в Україні відзначається негативна тенденція скорочення кількості організацій, які здійснювали наукові дослідження і розробки (НДР) у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, зокрема кількість таких організацій у 2019 р. порівняно із 2010 р. зменшилася з 39 до 1 (табл. 1) [4–7].

При цьому в Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу у сфері охорони здоров'я: за даними Держстату, у 2019 р. порівняно з 2010 р. чисельність виконавців наукових та науково-технічних робіт у галузі медичної науки скоротилася на 36,82% (із 6 635 осіб у 2010 р. до 4 192 осіб у 2019 р.). Питома вага загального обсягу витрат на фундаментальні і прикладні дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки у галузі медичної науки за всіма джерелами у ВВП України у 2019 р. становила лише 0,02% проти 0,04% у 2010 р. [1; 7, с. 53]. При загальній тенденції зростання обсягів видатків Державного бюджету на медичну науку за Національною академією медичних наук України їх частка у загальному обсязі видатків на науку зменшилася на 1,7% у 2019 р. проти 2014 р. (табл. 2) [3; 14, с. 13].

Бюджетне фінансування медичної науки здійснюється за державним та місцевими бюджетами через розпорядників бюджетних коштів за їх бюджетними програмами. Так, Національна академія медичних наук України є головним розпорядником бюджетних коштів та головною державною науковою організацією з проблем медицини та охорони здоров'я, об'єднує 36 наукових установ, діяльність яких зосереджена на вирішенні найактуальніших проблем теоретичної, клінічної і профілактичної медицини та наданні висококваліфікованої спеціалізованої медичної допомоги населенню.

На медичну науку у зведеному бюджеті на 2019 р., тобто державному та місцевих бюджетах разом, частка спеціального фонду склала 18,9% доходів зведеного бюджету України. Отже, лише 76,7 млн. грн. зведеного бюджету у 2019 р. були чітко «прив'язані» до напрямів використання бюджетними науковими установами згідно з їх основною діяльністю. Решту 329,1 млн. грн. перерозподіляли через загальний фонд (рис. 1) [3; 14, с. 13].

Таким чином, у 2019 р. медична наука була профінансована за загальним фондом Державного бюджету України в сумі 3 291 005,8 тис. грн., в тому числі за 4-ма бюджетними програмами:

– КПКВК 6561040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні роз-

Таблиця 1

Основні показники інноваційного розвитку системи охорони здоров'я в Україні¹

Показник	Роки				Темпи зростання/зниження, 2019 р. до 2010 р., %
	2010	2017	2018	2019	
Кількість організацій, які здійснювали НДР у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, од.	39	16	16	1	- 97,4
Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, осіб	1226	872	891	к	- 27,3
Витрати на виконання НДР у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги, усього, тис. грн	370925,7	к	к	к	...
Кількість наукових організацій Національної академії медичних наук, які здійснювали НДР, од.	37	35	35	36	- 2,7
Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР у галузі медичної науки, осіб	6635	3759	5461	4192	- 36,8
Витрати на виконання НДР у галузі медичної науки за видами робіт, усього, тис. грн	422684,9	459262,0	616103,8	546599,8	129,3
<i>у тому числі</i>					
фундаментальні дослідження	92911,9	76567,8	121776,9	94386,6	101,6
прикладні дослідження	229129,0	359661,5	460874,4	425500,6	185,7
науково-технічні (експериментальні) розробки	100644,0	23032,7	33452,5	26712,6	- 73,5
Витрати на виконання НДР у галузі медичної науки за секторами діяльності, усього, тис. грн	422684,9	459262,0	616103,8	546599,8	129,3
<i>у тому числі</i>					
підприємницький сектор	138981,5	26960,8	39158,2	50699,4	- 63,5
державний сектор	266707,6	350995,7	493193,1	405824,3	152,2
сектор вищої освіти	16995,8	81305,5	83752,5	90076,1	530,0
Кількість промислових підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів, що займалися інноваційною діяльністю, од.	-	35	34	30	- 14,3
<i>у тому числі витрачали кошти за напрямками інноваційної діяльності</i>					
внутрішні НДР	-	16	23	16	100,0
зовнішні НДР	-	13	14	6	- 46,1
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	-	15	11	12	- 20,0
придбання інших зовнішніх знань	-	6	3	1	- 83,4
інші	-	12	10	13	108,3

¹ Дані за 2017 – 2019 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Тире (-) – у статистичному збірнику за 2010 рік наведено дані щодо інноваційної діяльності промислових підприємств за видами економічної діяльності в цілому по Україні без розподілення підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів.

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

робки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері профілактики і лікування хвороб людини, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання» – 371 415,6 тис. грн;

– КПКВК 6561060 «Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, спеціалізована кон-

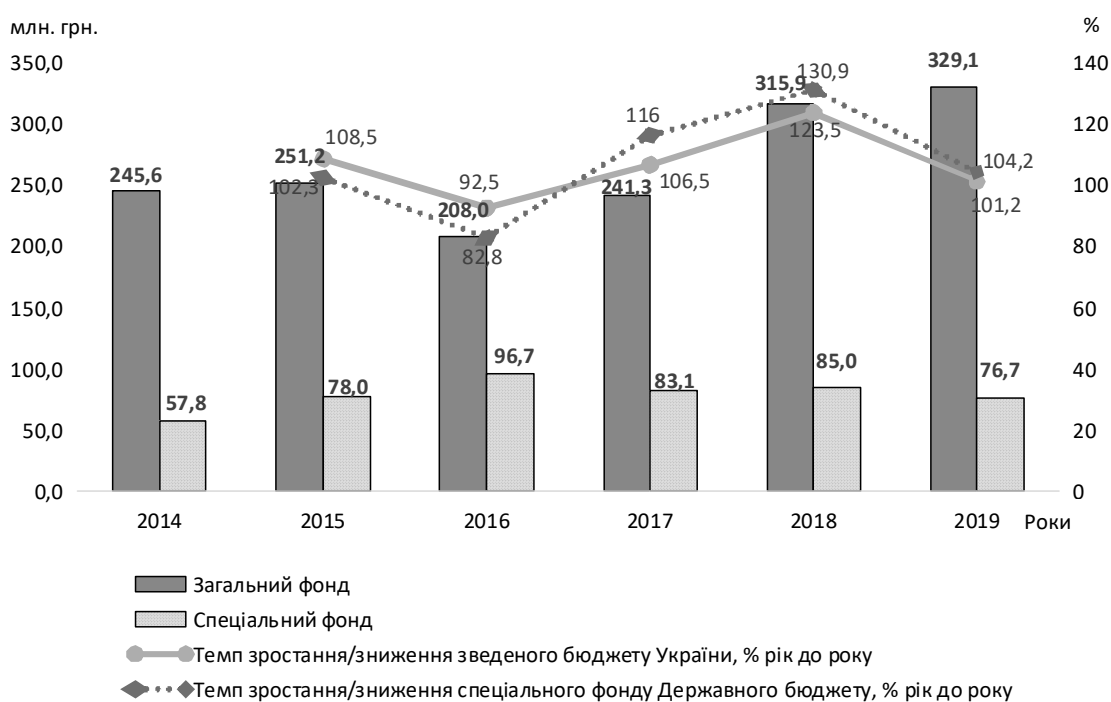
сультативно-поліклінічна допомога, що надається науково-дослідними установами Національної академії медичних наук» – 1 535 436,0 тис. грн;

– КПКВК 6561090 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії медичних наук України» – 19 090,2 тис. грн;

– КПКВК 6561160 «Реалізація пілотного проекту щодо зміни механізму фінансування надання медичної допомоги у окремих науково-дослідних

**Динаміка видатків Державного бюджету на медичну науку
за Національною академією медичних наук України в 2014–2019 рр.**

Роки	Обсяг видатків Державного бюджету на медичну науку		У тому числі, млн грн		Структура, %	
	усього, млн грн	% у загальному обсязі видатків	загальний фонд	спеціальний фонд	загальний фонд	спеціальний фонд
2014	303,4	5,7	245,6	57,8	80,9	19,1
2015	329,2	6,2	251,2	78,0	76,3	23,7
2016	304,6	5,8	208,0	96,7	68,3	31,7
2017	324,4	4,3	241,3	83,1	74,4	25,6
2018	400,8	4,5	315,9	85,0	78,8	21,2
2019	405,8	4,0	329,1	76,7	81,1	18,9

Рис. 1. Динаміка видатків загального та спеціального фондів зведеного бюджету України на медичну науку у 2014–2019 рр.¹, млн грн і у%

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

установах Національної академії медичних наук України) – 600 000,0 тис. грн [3].

З 01 вересня 2019 р. в Україні впроваджено цільове фінансування медичної науки на інноваційні наукові проекти, а не фінансування ставок, як це було раніше. За зміненими чіткими правилами – «гроші йдуть за дослідженням» – фінансування наукових досліджень і розробок, які виконуються закладами вищої освіти, закладами післядипломної освіти та науково-дослідними установами Міністерства охорони здоров'я України, здійснюється в залежності від їх віднесення до відповідної групи у відповідному розмірі:

– до I групи віднесені наукові дослідження і розробки, в яких наявні статті за темою науково-дослідної роботи у виданнях з імпаکت-фактором більше одиниці, що складає 379,0 тис. грн, але не більше ніж обґрунтовано розрахунками;

– до II групи віднесені наукові дослідження і розробки, в яких наявні більше 3 статей у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science, PubMed та Scopus, що складає 284,3 тис. грн, але не більше ніж обґрунтовано розрахунками;

– до III групи віднесені наукові дослідження і розробки, в яких наявні 1–2 статті у виданнях,

що індексуються наукометричними базами Web of Science, PubMed та Scopus або за рішенням Комісії Міністерства охорони здоров'я України з перегляду звітів про стан виконання наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок враховуючи публікації в українських фахових виданнях і актуальність дослідження, що складає 189,5 тис. грн, але не більше ніж обґрунтовано розрахунками [10].

Отже, переваги нового принципу фінансування для медичної науки:

- ефективне використання коштів платників податків;
- орієнтація на кінцевий результат, тобто інноваційні відкриття, що визнаються на міжнародному рівні та публікуються у виданнях, що індексуються наукометричними базами Web of Science, PubMed і (або) Scopus та мають імпаکت-фактор;
- інтеграція української медичної науки у світову науку через публікації в наукових виданнях, що високо цінуються за кордоном;
- можливість брати участь у міжнародних конкурсах на гранти.

Таким чином, інноваційний розвиток системи охорони здоров'я нерозривно пов'язаний з науковою та інноваційною діяльністю у медичному та фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я, і організаційною сферою інноваційної діяльності.

Фармацевтична промисловість займає провідне місце в національній економіці, оскільки є важливим сегментом внутрішнього ринку, забезпечує національну і оборонну безпеку країни, відрізняється великою наукоємною і розвинутою кооперацією. Фармацевтична промисловість включає в себе виробництво лікарських засобів та виробів медичного призначення, їх оптову і роздрібну торгівлю, спеціалізоване зберігання і розподіл (дистрибуцію) за допомогою налагодженої збутової мережі (аптеки, аптечні пункти).

Згідно з даними офіційної статистики, що представлені у табл. 1, в Україні динаміка кількості промислових підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів, що займалися інноваційною діяльністю, негативна (у 2019 р. відбулося скорочення кількості підприємств промисловості, що провадили інноваційну діяльність, на 14,3% порівняно з 2017 р. до 47,6% всіх промислових підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів) [5, с. 87; 7, с. 75].

На технологічні інновації промислові підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів у 2019 р. витратили 1,4 млн грн що більше на 45,5% порівняно з 2017 р. [5, с. 70; 7, с. 79–80].

Аналіз даних, які наведено в табл. 3 свідчить, що у 2019 р. 47,2% коштів було витрачено на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 39,3% склали витрати на виконання внутрішніх робіт і 1,0% – на придбання зовнішніх науково-дослідних розробок. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я в Україні у 2019 р. традиційно залишалися власні кошти підприємств – 100,0% загального обсягу витрат (у 2018 р. – 95,9%, у 2017 р. – 99,6%) [5, с. 90, 93; 6, с. 70, 72; 7, с. 79–80, 83–84].

Протягом 2019 р. 26 підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів реалізували інноваційної продукції на суму 66 7710,1 тис. грн або 1,7% від загального обсягу реалізованої продукції фармацевтичної промисловості (у 2017 р. відповідно 29 підприємств, 476 527,0 тис. грн і 1,6%). При цьому більшість підприємств у 2019 р. реалізували продукцію, яка була новою виключно для підприємства, її обсяг склав 628 401,7 тис. грн або 94,1% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції. Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що обула новою для ринку склав 39 308,4 тис. грн або 5,9% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції. Реалізацію інноваційної продукції фармацевтичної промисловості за межі України у 2019 р. здійснювали 3 підприємства (у 2017 р. – 5 підприємств) [7, с. 92, 96].

Низький рівень наукового розроблення вітчизняних інноваційних лікарських засобів є наслідком відсутності належної державної підтримки в сфері охорони здоров'я, що призвело до того, що окремі найбільш дієздатні наукові колективи з 1990-х рр. почали працювати на замовлення іноземних фірм, діяльність інших є неефективною або повністю припинилася. На сьогодні в Україні не створено систему розроблення та цільового виготовлення лікарських субстанцій, вакцин, антибіотиків нового покоління, сучасних генних діагностикумів, тест-систем та інших лікарських засобів, а також спеціалізовані лабораторії з відповідним науково-технологічним обладнанням для проведення доклінічного випробування нових хімічних сполук.

Водночас повноцінна реалізація інноваційного потенціалу фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я гальмується відсутність програмного документа щодо розвитку фармацевтичного сектору. Починаючи з 2011 р. в Україні реалізувалася Державна цільова науково-технічна програма розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення

**Розподіл загального обсягу витрат промислових підприємств
з виробництва основних фармацевтичних продуктів і препаратів
за джерелами за напрямками інноваційної діяльності в Україні у 2017–2019 рр.¹, тис. грн**

Показник	Тис. грн			у % до загального обсягу		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Усього	790540,8	595023,3	1449189,7	100,0	100,0	100,0
<i>У тому числі за рахунок коштів</i>						
власних	787171,1	570566,5	1449189,7	99,6	95,9	100,0
державного бюджету	–	к	–	0,0	...	0,0
місцевих бюджетів	–	–	–	0,0	0,0	0,0
інвесторів-резидентів	–	–	–	0,0	0,0	0,0
інвесторів-нерезидентів	–	–	–	0,0	0,0	0,0
кредитів	к	к	–	...	...	0,0
інших джерел	к	к	–	...	...	0,0
<i>У тому числі за напрямками</i>						
внутрішні НДР	328545,2	362782,2	569086,7	41,6	61,0	39,3
зовнішні НДР	23283,2	70685,8	14834,7	2,95	11,9	1,0
придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	312295,5	131012,3	684691,7	39,5	22,0	47,2
придбання інших зовнішніх знань	5145,3	715,3	к	0,65	0,1	...
інші	121271,6	29827,7	к	15,3	5,0	...

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Тире (–) – явищ не було.

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини [11], термін дії якої закінчився у 2015 р. Незважаючи на проблеми щодо її виконання, передусім недостатнє фінансування заходів, це був програмний документ, основною метою якого було розроблення молекулярних та клітинних технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини. У період до 2020 р. в Україні діяла Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України (на період до 2020 р.) [12], але відповідної Програми на її виконання так і не було розроблено. Не ухвалена донині також розроблена МОЗ України Концепція Державної цільової програми створення та розвитку внутрішнього виробництва високоякісних лікарських засобів для профілактики і лікування особливо небезпечних інфекційних та інших захворювань [13].

Висновки. За результатами проведеного дослідження дістали висновку, що існуючий стан запровадження інновацій у сфері охорони здоров'я є серйозною перешкодою на шляху її формування як ефективної конкурентоспроможної галузі економіки.

Причинами виникнення зазначених проблем є:

- недосконалість нормативно-правового забезпечення державної інноваційної політики у сфері охорони здоров'я; недостатнє використання інструментів державно-приватного партнерства у цій сфері;

- відсутність або обмежена ефективність інноваційної інфраструктури, яка має сприяти розвитку інноваційного підприємництва у сфері охорони здоров'я;

- недосконалість механізмів економічного стимулювання підприємств до наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок та інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я, а також інноваційно-технологічної модернізації виробництва;

- низький платоспроможний попит внутрішнього ринку на здобутки вітчизняної медичної та фармацевтичної науки й втрата нею впливу на інноваційно-технологічний розвиток вітчизняного фармацевтичного виробництва і системи охорони здоров'я країни в цілому;

- систематичне невиконання державою фінансових умов реалізації державних цільових і місцевих програм, що враховують завдання інноваційного розвитку охорони здоров'я, та фундаментальних наукових досліджень у цій сфері;

– недостатнє використання науковцями та малим і середнім бізнесом можливостей щодо участі у міжнародних інноваційних програмах і проєктах.

Отже, з огляду на складність названих проблем і сталість окреслених тенденцій інноваційного розвитку системи охорони здоров'я

України необхідний системний управлінський підхід до розв'язання цих проблем, враховуючи потреби суб'єктів господарювання галузі охорони здоров'я, що провадять інноваційну діяльність, та громади, що може бути перспективним напрямом дослідження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Валовий внутрішній продукт України (у поточних цінах). URL: http://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr2016_2020_u.htm
2. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV; зі змінами згідно закону України від 21 лип. 2020 р. № 815-IX. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030436.html
3. Звіт про виконання бюджетних програм Національної академії медичних наук України за 2019 р. URL: <http://amnu.gov.ua/wp-content/uploads/2020/files/zvit2019.xls>
4. Наукова та інноваційна діяльність України у 2010 р. : стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2011. 282 с.
5. Наукова та інноваційна діяльність України у 2017 р. : стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 178 с.
6. Наукова та інноваційна діяльність України у 2018 р. : стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2019. 108 с.
7. Наукова та інноваційна діяльність України у 2019 р. : стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2020. 100 с.
8. Пашков В. М. Господарсько-правове забезпечення інноваційності фармацевтичного виробництва та його продукції. Інноваційне інвестування в Україні: проблеми правового забезпечення : кол. монографія / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Т. 2. Харків : Юрайт, 2013. С. 60–133.
9. Петрух О. А. Інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я України. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 107–110.
10. Про затвердження Уточненого переліку наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться у 2019 році : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26 черв. 2019 р. № 1459. URL: <https://moz.gov.ua>
11. Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми розроблення новітніх технологій створення вітчизняних лікарських засобів для забезпечення охорони здоров'я людини та задоволення потреб ветеринарної медицини на 2011–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 22 черв. 2011 р. № 725. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP110725?an=73>
12. Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13 вер. 2010 р. № 769 : зі змінами згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 30 вер. 2013 р. № 843. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ11951.html
13. Про схвалення Концепції Державної цільової програми створення та розвитку внутрішнього виробництва високоякісних лікарських засобів для профілактики і лікування особливо небезпечних інфекційних та інших захворювань : проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 черв. 2020 р. URL: <https://moz.gov.ua/>
14. Скільки коштів витрачають на науку в університетах? : аналіт. записка Центру економічної стратегії та Національного інституту стратегічних досліджень. Київ, 2020. 48 с. URL: <https://ces.org.ua/>
15. Україна опустилася в рейтингу інноваційних економік Bloomberg Innovation Index 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2859436-ukraina-opustilasa-v-rejtingu-innovacijnih-ekonomik-bloomberg.html>